

Editorial

Kanonické právo ze tří soudků

Zveme vás, milí čtenáři, abyste se spolu s námi, s celou redakcí Revue církevního práva, začetli do tří poutavých článků předních českých odborníků v oboru kanonického práva.

Každý z těch článků je z docela jiné oblasti práva katolické církve. Přesto, jak jsme přesvědčeni, mohou zaujmout každého, kdo se o vnitřní život církve a vnější úpravu jejího chodu trochu více zajímá.

Věříme, že budete tak jako my překvapeni bohatstvím současné úpravy všech tří oblastí, tvořících zábradlí pro bezpečný život společenství věřících. V návaznosti na starší úpravy, zejména na tu podle druhého kodexu kanonického práva, vydaného pro latinskou církev v roce 1983. Jsme až překvapeni, jak se tato úprava vzhledem ke změnám po roce 2000 a přebohaté sadě změn provedených v posledních devíti letech, za bouřlivého, reformátorského pontifikátu nynějšího papeže Františka, již pomalu stává historií.

Autoři nám často připomenou látku předcházejícího, podrobněji propracovaného prvního kodexu z roku 1917, na který nejnovější úpravy často přímo nebo nepřímou navazují. Často nás autoři provádějí i stěžejními idejemi kanonického práva dob tridentské reformy v 16. století i z dob vyspělé středověké scholastiky. Někdy si s nimi uděláme výlet až do křesťanského starověku.

Stanislav Příbyl z Jihočeské univerzity a pražského metropolitního soudu, hluboce ponořený nejen do bádání v biblistice, v právní teorii a v liturgických studiích, ale stejně vynikající i v praktickém vedení Božího lidu, se zabývá ve svém článku právní úpravou, podporující a upravující *mimořádnou úctu* katolických věřících *ke svaté Bohorodičce Panně Marii*, která je pro všechny katolíky závazná, a jejich *úctu k andělům a svatým*. Výzvy kanonického práva k obojímu typu úcty a současně hranice (meze), které jsou mu kladeny, aby nezastírala klanění, které přísluší jen Bohu v Nejsvětější Trojici. Všimá si paradoxu současného poklesu

úcty ke svatým, často ovlivněným selektivním přístupem vykladatelů druhého vatikánského koncilu, a naopak přemírou svatořečení a blahorečení služebníků Božích, s nimiž jako by se roztrhl pytel a která jsou v posledních třiceti letech nesrovnatelně častější než kdykoliv v minulosti.

Šimon Polívka, pracovník církevního soudu litoměřické diecéze, podrobně a ze všech stran pojednává o vývoji důležitého pojmu *vyloučení dobra potomstva* v kanonickém manželském právu. Tento pojem byl zejména v průběhu dvacátého století vícekrát doplněn. Autor se však neomezuje jen na poslední století, jak bychom mohli vyvozovat z nadpisu jeho článku, ale podává průřez celými dějinami církve a její naukou o manželství. Článek je nejen vynikajícím průvodcem pro každého, kdo chce nebo má studovat vše, co se týká manželství, jeho obsahu a právní úpravy, ale i školou pro budoucí manžele. Je vodítkem pro každého, kdo se tím či oním způsobem stane účastníkem procesu před církevním soudem ve věcech manželských, které ještě i v současnosti tvoří naprostou většinu kauz tam projednávaných.

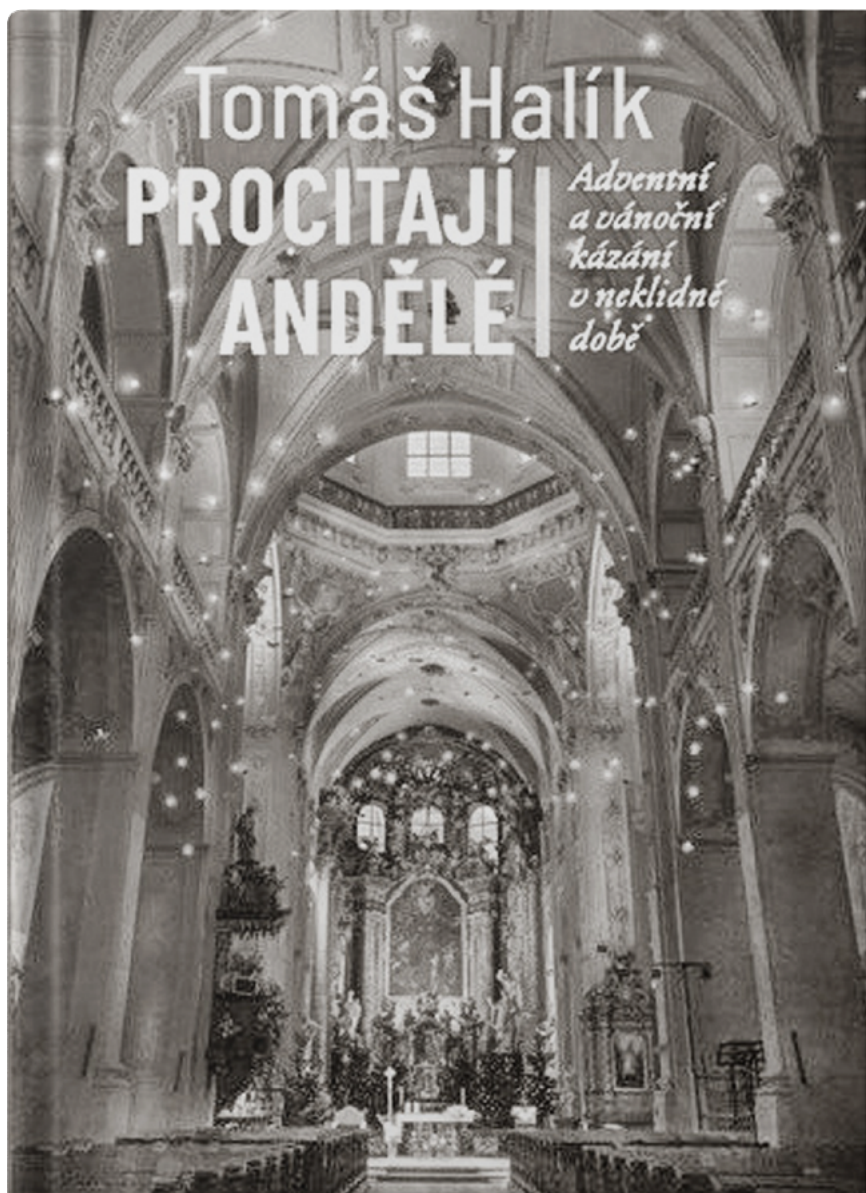
Bartoloměj Čačík z Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy a náměstek soudního vikáře (předsedy) Metropolitního soudu v Praze přináší docela novou problematiku z oblasti kanonického trestního práva hmotného. Všichni, kdo se kanonickým právem zabýváme, máme už více než rok plnou hlavu toho, abychom nastudovali, pochopili a církevnímu vedení pomohli správně uchopit obsah novelizace celého trestního práva latinské církve, jak ji vyhlásil papež František svou Apoštolskou konstitucí *Pascite gregem Dei* ze 4. 6. 2021, kterou nahradil k 8. 12. 2021 celou VI. knihu Kodexu kanonického práva z roku 1983 a kterou se přistupuje k přísnější a nesrovnatelně podrobnější úpravě, než jaká platila až dosud.

Autor vybral za téma svého náročného, a přitom tak napínavého a zajímavého článku, jen jeden z mnoha desítek nových kánonů, ba dokonce jen jeden paragraf z většího počtu paragrafů, které dnes obsahuje kánon 1379, a sice paragraf čtvrtý. Tímto paragrafem je do kanonického trestního práva zavedena nová skutková podstata trestného činu *neoprávněného udělení svátosti* v případech, kdy není takové protiprávní jednání postiženo v jiných ustanoveních kanonického práva, které jsou k tomuto obecnému ustanovení v poměru *lege specialis tam*, kde je pachatel postižován za neoprávněné udělení jednotlivé určité svátosti v zákonem přesně vymezené souvislosti. Autor ho nazývá *zbytkovým paragrafem*. Uvádí poměrně vysoký počet různých případů, kterých se může paragraf týkat. Neskrývá se ani s trochu kritickým vztahem k zavedení tak složité normy do trestních předpisů církve.

Bohatá je opět část tohoto čísla Revue církevního práva, věnující se informacím o řadě vědeckých setkání kanonistů v českých zemích i v blízkém okolí.

Mezi portréty byla zařazena vzpomínka profesora konfesního práva na státní univerzitě v Miláně Silvia Ferrariho na nedávno zesnulého slavného badatele v tomto oboru Enrica Vitaliho. Obě recenze, které jsme uveřejnili, nám udělaly radost. Jedna z nich je na knihu *České paměti*, kterou nakladatelství Leges v Praze vydalo s mimořádnou péčí již v těchto dnech. Na pulty našich knihkupectví kniha přišla 1. prosince 2022.

Jiří Rajmund Tretera, šéfredaktor

Titulní strana knihy Tomáše Halíka *Procitají andělé*.

Title page of Tomáš Halík's book *The Angels are Waking*.

Editorial

Canon Law of the Three Barrels

We invite you, dear readers, to join us, together with the entire editorial team of the Church Law Review, in reading three fascinating articles by leading Czech experts in the field of canon law.

Each of these articles is from a completely different area of Catholic Church law. Nevertheless, we are convinced that they can be of interest to anyone who is slightly more interested in the internal life of the Church and the way it is operated externally.

We believe that like us you will be surprised at the richness of the current regulation of all three of these areas that form the framework for the secure life of the community of the faithful; following on from earlier regulations, in particular that according to the second Code of Canon Law issued for the Latin Church in 1983. We are amazed how this regulation is already slowly becoming history due to the changes after the year 2000 and the plethora of changes made in the last nine years, during the tumultuous, reformist pontificate of the present Pope Francis.

The authors often remind us of the substance of the previous, more elaborate first Code of 1917, to which the most recent modifications are often directly or indirectly related. Often, the authors guide us through the central ideas of canon law from the time of the Tridentine reforms in the 16th century and from the time of advanced mediaeval scholasticism. Sometimes, they even take us on a journey back to Christian antiquity.

Stanislav Přibyl from the University of South Bohemia and the Metropolitan Court of Prague, who is deeply immersed not only in research into biblical studies, legal theory and liturgical studies, but is equally excellent in the practical guidance of the People of God, discusses in his article the legal regulation promoting and governing the *extraordinary veneration* of the Catholic faithful *for the Holy Mother*

of God, the Virgin Mary, which is binding on all Catholics, and their *veneration for the angels and the saints*. The challenges of canon law to both types of veneration and, at the same time, the limits (boundaries) that are placed on it so as not to obscure the adoration that belongs only to God in the Holy Trinity. He notes the paradox of the current decline in veneration for the saints, often influenced by the selective approach of the interpreters of the Second Vatican Council and, conversely, the excessive amount of canonisations and beatifications of the servants of God, which we are now flooded with and which have become incomparably more frequent in the last thirty years than at any time in history.

Šimon Polívka, an employee of the ecclesiastical court of the Litoměřice diocese, looks in detail and from all sides at the development of the important concept of *exclusion of the good of offspring* in canonical marriage law. This concept has been added to several times, in particular during the twentieth century. However, the author does not restrict himself to just the last century as one might infer from the title of his article, but gives a cross-section of the whole history of the Church and its teaching on marriage. The article is not only an excellent guide for anyone who wants to or should study everything concerning marriage, its content and legal regulation but also a primer for future spouses. It is a guide for anyone who, one way or another, becomes a party to a process before an ecclesiastical court in matrimonial cases, which still today constitute the vast majority of cases heard there.

Bartoloměj Čačík from the Catholic Theological Faculty of Charles University and deputy judicial vicar (vice-president) of the Metropolitan Court in Prague brings an entirely new issue in the area of canonical substantive criminal law. For more than a year now, all of us who are involved in canon law have had our heads full of studying, understanding and helping the church leadership to correctly grasp the content of the amendment of the entire criminal law of the Latin Church, as proclaimed by Pope Francis in his Apostolic Constitution *Pascite gregem Dei* of 4th June 2021, which replaced the whole of Book VI of the 1983 Code of Canon Law as of 8th December 2021 and which leads to a stricter and incomparably more detailed regulation than was in force until now.

The author has chosen as the subject of his challenging and yet gripping and interesting article just one of the dozens of new canons, in fact just one paragraph of the larger number of paragraphs now contained in canon 1379, namely paragraph four. This paragraph introduces into canonical criminal law the new offence

of *illicit administration of the sacrament* in cases where such unlawful conduct is not sanctioned in other provisions of canon law, which are in a *lege specialis* relationship to this general provision where the offender is punished for the illicit administration of a particular sacrament in a context specifically defined by law. The author calls it a *residual paragraph*. He lists a relatively large number of cases to which the paragraph may apply. Nor does he conceal his slightly critical attitude towards the introduction of such a complex norm into the Church's criminal laws.

There is again a rich section of this issue of the Church Law Review devoted to information about a number of scholarly meetings of canonists in the Czech lands and neighbouring countries.

Included among the portraits is a remembrance by Silvio Ferrari, a professor of religion law at the State University in Milan, of the recently deceased Enrico Vitali, a famous scholar in this field. We are also pleased with both of the reviews that we published. One of them is of the book *Czech Memoirs* published in recent days in Prague with extraordinary care by Leges publishing house. The book arrived on the shelves of our bookshops on 1st December 2022.

Jiří Rajmund Tretera, Editor-in-Chief